

Övergripande mål och viljeriktningar för vatten och avlopp i Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Strategi
Beslutande instans: Tekniska nämnden
Datum för beslut: 2023-10-23
Diarienummer: 2023.249 TEN

Gäller för: Alingsås kommun
Giltighetstid: 2027-12-31
Revideras senast: 2027-12-31
Dokumentansvarig: VA-avdelningen

Inledning

Detta strategiska dokument beskriver övergripande mål och den politiska viljeinriktningen för såväl allmänt som enskilt vatten och avlopp inom Alingsås kommun.

Ställningstagandena är indelade i kategorierna Hållbarhet, Klimat, Samverkan, Rättvisa, Robusthet och Goda vattenmiljöer och riktar sig främst mot kommunens VA-avdelning och Bygg- och miljöavdelning.

Innehåll

Övergripande mål.....	4
Viljeriktningar.....	4
Hållbarhet.....	4
Klimat.....	4
Samverkan.....	5
Rättvisa.....	5
Robusthet.....	6
Goda vattenmiljöer.....	6

Övergripande mål

”Alingsås kommun ska ha en hållbar, robust och rättvis vatten- och avloppsförsörjning, där tillväxt möjliggörs.”

Med begreppet *hållbar* avses social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, dvs en vatten- och avloppsförsörjning som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter till vatten- och avloppsförsörjning.

Med *robust* avses kvalitet och redundans i vatten- och avloppsanläggningar med hög driftsäkerhet.

Med *rättvis* avses att alla kommuninvånare ska behandlas lika.

Med *tillväxt* avses möjligheten för nya medborgare och företag att etablera sig inom kommunen.

Viljeriktningar

Hållbarhet

”Vi tar hänsyn till hållbarhet och cirkularitet i alla delar av den allmänna VA-verksamheten, såsom planering, projektering, byggnation och drift.”

Övergång till en hållbar och cirkulär utveckling, där värdet på produkter, material och resurser behålls så länge som möjligt och avfallsgenereringen minimeras, är brådskande och nödvändig för alla att delta i.

Detta kräver god kunskap hos medarbetare och förtroendevalda. Fokus på hållbarhet och cirkularitet ska finnas med i alla beslut. Krav ska ställas i alla upphandlingar som VA-avdelningen genomför. Utveckling av verksamheten ska alltid inkludera hänsyn till hållbarhet och cirkularitet. Kontinuerligt och förebyggande underhållsarbete är viktigt för att förlänga livslängden på anläggningarna.

Klimat

”Effekterna av ett förändrat klimat beaktas vid planering och byggnation av vatten-, spill- och dagvattenanläggningar.”

Konsekvenser av ett förändrat klimat visar sig bland annat genom torra, skyfall, översvämningar, stormar och förändrade temperaturer. Anpassningar för att klara dessa situationer är nödvändiga för att även i framtiden kunna ha ett säkert dricksvatten, minimera

avloppsanläggningarnas påverkan på miljön och för att skydda samhället från klimatförändringarnas effekter.

Mark för att hantera skyfall och översvämningar behöver reserveras i ett tidigt skede i samhällsplaneringen. En god samhällsplanering i samverkan bidrar till klimatsmarta lösningar. Kommunen bevakar trender i klimatet för att tidigt kunna förutspå och sätta in åtgärder vid behov, exempelvis bevattningsförbud vid torka.

”Den allmänna vatten- och avloppsverksamheten eftersträvar klimatneutralitet i så väl driften som vid om- och nybyggnation av anläggningar.”

VA-verksamheten är en av kommunens största energiförbrukande verksamheter. Att eftersträva klimatneutralitet gör således en stor påverkan på kommunens totala energiförbrukning. Kunskap om tillämpning av klimatberäkningar är viktigt. I alla upphandlingar som VA-avdelningen genomför ska hänsyn tas till klimatpåverkan. Ökad digitalisering bidrar till effektivisering och minskade transporter.

Samverkan

”Samarbete och samverkan står i fokus så väl inom kommunen som med övriga aktörer i regionen.”

Omvärlden förändras och med samarbete och samverkan står kommunen bättre rustad inför förändringar. Kostnadseffektiva lösningar, samstämmiga bedömningar och redundans är exempel på vad vi kan vinna vid samarbete, både internt och externt. Kostnader som berör VA kan förutspås i god tid. Risker för framtida problem minskar och chanser för en lyckad samhällsplanering ökar. En lyckad samhällsplanering bidrar även till att tillväxt möjliggörs.

Rättvisa

”Likabehandling och rättvisa genomsyrar all vår kontakt med kommuninvånarna och företag i kommunen.”

Med en långsiktig planering och tydlighet kan korrekt och samma information ges till alla. Allmänna bestämmelser för vatten och avlopp (ABVA) ska vara tydlig och enkel att följa. VA-taxan ska vara rättvis för alla inom kommunens verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Med en snabb och rättssäker prövning och tillsyn av enskilda avlopp ges bra förutsättningar för alla att bygga och bo i kommunen.

”Den allmänna vatten- och avloppsverksamheten är självfinansierad genom VA-taxan.”

Kostnaderna för att sköta och bygga ut den allmänna VA-verksamheten finansieras av de som nyttjar tjänsterna och konkurrerar inte med resurserna inom ramen för skattemedel.

Stort renoveringsbehov av befintliga VA-anläggningar innebär ökade kostnader och höjd taxa de kommande åren.

Robusthet

”Vatten- och avloppsförsörjningen är driftsäker och robust på kort och lång sikt.”

En driftsäker och robust VA-försörjning, inklusive robust organisation, är en förutsättning för att alltid kunna tillgodose våra brukare med tillförlitligt vatten och avlopp.

Vid ett investeringsstadium ska hänsyn tas till hela livscykeln och fler kriterier än enbart investeringskostnader. Underhåll och tillsyn är viktigt. Ökade kostnader blir en konsekvens för att bygga ut robusta system exempelvis digitala larm- och styr signaler, reservaggregat och dubbla linjer för rening av vatten.

Tillgången till allmänt dricksvatten säkras, utöver ordinarie vattentäkt, även genom reservvattentäkt, nödvattentäkt och/eller ihopkopplade ledningsnät mellan olika vattenverks distributionsområden.

Med väl anpassade anläggningar för enskilda avlopp minimeras riskerna för omgivande miljö, dricksvattenbrunnar och vattentäkter. Rätt anläggning på rätt plats ger förutsättningar för att anläggningarna fungerar under många år.

Goda vattenmiljöer

”VA-verksamheten bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsnormerna i kommunens sjöar och vattendrag.”

En god kvalitativ status i sjöar och vattendrag är en förutsättning för att även fortsättningsvis kunna använda dessa som råvatten och recipient.

Detta innebär ökade kostnader för utbyggnad av allmänt VA till områden där så behövs med avseende på recipientens status. Vidare krävs investeringar i VA-anläggningar för att även i framtiden hålla en hög kvalitet på dessa, samt för att upprätthålla övervakning och larm vid driftstörningar.

”Alla invånare har tillgång till ett rent och hälsosamt dricksvatten.”

Vatten är vårt viktigaste livsmedel. Vi är beroende av hälsosamt och rent vatten i tillräcklig mängd för att må bra. Oavsett om det är allmänt eller enskilt dricksvatten.

Att skydda råvattnet är av hög prioritet. Alla kommunala vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter. Dessa verifieras kontinuerligt för att se om syftet uppfylls eller om de behöver revideras och uppdateras.

Enskilt dricksvatten skyddas främst inom tillståndsprövningen för enskilda avlopp. Kommunen stöttar även med information och rådgivning till fastighetsägare med enskilt vatten.

”Kvaliteten på inkommande spillvatten till avloppsreningsverk förbättras genom ett aktivt uppströmsarbete.”

Uppströmsarbete bidrar till att minska processtörningar på avloppsreningsverken och minska föroreningsbelastningen på reningsverkens recipienter. Även ledningsnätet kan påverkas negativt vid föroreningar som inte hör hemma i spillvattnet.

Ett aktivt uppströmsarbete behöver vara uthålligt, inkluderande och informativt. Detta kräver samarbete inom kommunen och att frågan är prioriterad i alla berörda verksamheter.

”Enskilda avlopp har tillräcklig rening för att inte bidra till förorening av ytvatten, grundvatten eller badvatten.”

Genom ett systematiskt tillsynsarbete säkerställs att de enskilda avloppen i kommunen håller god funktion där riskerna för omgivande miljö, dricksvattenbrunnar och vattentäkter minimeras.

”Alingsås dagvattenhantering är långsiktigt hållbar och bidrar till rena och livskraftiga sjöar och vattendrag, samt berikar Alingsås boende- och livsmiljöer.”

Synen på dagvatten har ändrats från att vara något vi behöver bli av med till att vara en resurs. Genom att satsa på dagvattenhantering bidrar vi till arbetet med miljö kvalitetsnormerna, förebygga klimatpåverkan och skapa berikande miljöer.

Dagvattenfrågan behöver ständigt vara närvarande och tas hänsyn till i samhällsplaneringen och fysisk samhällsutveckling. Smarta och funktionella dagvattenlösningar måste ta större plats både i diskussioner och i ekonomisk finansiering.

Alingsås kommun har en antagen dagvattenplan som kommunen arbetar aktivt med.

Ordlista

Allmänt vatten och avlopp	Kallas ofta kommunalt vatten och avlopp (VA). Vatten- och avloppsförsörjning som kommunen är ansvarig för.
Avloppsvatten	Är ett samlingsnamn för vatten som på något sätt är påverkat av samhället. Spillvatten och dagvatten är två exempel på avloppsvatten.
Dagvatten	Tillfälliga ytliga flöden av regnvatten, smältvatten och spolvatten.
Enskilt vatten och avlopp	Kallas även egen/privat vatten- och avloppsanläggning.
Nödvatten	Leverans av vatten för dryck, matlagning och personlig hygien utan att nyttja det ordinarie ledningsnätet. Nödvattenförsörjning motsvarar bara en liten del av den ordinarie dricksvattenförsörjningen.
Reservvatten	Leverans av vatten från en alternativ källa med distribution via det ordinarie ledningsnätet. Reservvattenförsörjning motsvarar hela eller delar av ordinarie dricksvattenförsörjning.
Spillvatten	Spillvatten är den typ av avloppsvatten som är förorenat av bad, disk, tvätt och toalett.
VA	Vatten och avlopp, dvs dricksvatten, spillvatten och dagvatten.
VA-taxa	Anger och reglerar avgifter för allmänt VA. Avgifterna tas ut dels som en anläggningsavgift (engångsavgift) och dels som en bruksavgift (återkommande avgift baserad på förbrukning).